

Kako održati krhku stabilnost?

Piše: Dr Zoran Jeremić,
INMACO doo

Stanje u kojem bankarski sektor beži od kreditiranja kao osnovne funkcije i opstaje zahvaljujući nečemu što bi se moglo nazvati indirektno subvencioniranje kroz prihode koji dolaze van sektora privrede i stanovništva, indikator je dubokog problema u kojem se nalazi ekonomija zemlje

Presek trenutnog stanja u finansijskom sektoru Srbije mogao bi se opisati na sledeći način: banke su odbile prvi udar krize, ali se crni oblaci iz realnog sektora sve više približavaju. Osiguranje će tek osetiti krizu. Privatni penzioni fondovi su pogodeni, ali ne dramatično. Investicioni fondovi su doživeli nokaut u prvoj rundi, a brokerske kuće su u fazi svodenja na jednocifren broj učesnika na tržištu.

Devizni kurs se stabilizovao, kamate ipak lagano padaju, a cene akcija su, konačno, zabeležile čak i rast, mada i dalje na veoma malim obimima trgovanja.

Prividni mir

Poredeći situaciju sa kretanjima na globalnom nivou, optimisti će reći da i nije sve tako crno. Problem je, međutim, što su svi negativni faktori koji su postojali u ekonomiji zemlje i pre svetske krize, sada samo produbljeni. Pozitivni efekti trenutne stabilnosti proističu iz uhvaćenog pojasa za spasavanje u vidu aranžmana sa MMF-om i odluke banaka da ne povlače sredstva u inostranstvo, nastale dobrim delom iz spoznaje da se i privreda i banke nalaze u istom čamcu koji ne treba ljuljati.

Bankarski sektor, kao ubedljivo najdominantniji deo finansijskog sektora, dočekao je krizu visokokapitalizovan, pa je uspešno izdržao prve šokove. Banke su trenutno visokolikvidne i, bar na prvi pogled, nema vidljivih znakova veće krize. Taj prividni mir na površini povremeno narušava svako novo objavljivanje podataka o rastu nenaplativosti potraživanja, rastu blokada i nelikvidnosti preduzeća, kao i oglašivanje države, trgovinskih lanaca i ostalih velikih i moćnih da izvršavaju svoje obaveze prema malima. U takvim uslovima kapital banaka izlo-

Kapital banaka izložen je stalnom topljenju zbog rasta nenaplativosti potraživanja, pa će i sudbina banaka biti određena visinom kapitala i trajanjem krize

žen je stalnom topljenju zbog rasta nenaplativosti potraživanja, pa će i njihova sudbina biti određena visinom kapitala i trajanjem krize.

U Srbiji nisu rađeni, ili nisu objavljeni rezultati stres-testova banaka, kao što je to urađeno u nekim drugim zemljama. Izvesno je, međutim, da banke u predstojećem periodu mogu očekivati osetan dalji rast nenaplativih potraživanja, pre svega u korporativnom sektoru. To će nagrizati njihov kapital, a postojeća likvidnost će se topiti. U situaciji kada je kurs stabilizovan nakon aranžmana sa MMF-om i „bečkog dogovora“, a kreditna sposobnost privrednih subjekata i građana je sve ugroženija, likvidnost će vršiti pritisak na hartije od vrednosti NBS, pa će repo stok koji se bio značajno smanjio, ponovo rasti. To stanje u kojem bankarski sektor beži od kreditiranja kao osnovne funkcije i opstaje zahvaljujući nečemu što bi se moglo nazvati indirektno subvencioniranje kroz prihode koji dolaze van sektora privrede i stanovništva, indikator je dubokog problema u kojem se nalazi ekonomija zemlje.